

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN
EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES
CÚIRT BHREITHIÚNAIS NA gCOMHPHOBAL EORPACH
CORTE DI GIUSTIZIA DELLE COMUNITÀ EUROPEE
EIROPAS KOPIENU TIESA

EUROPOS BENDRIJŲ TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-KOMUNITAJET EWROPEJ
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DAS COMUNIDADES EUROPEIAS
CURTEA DE JUSTIȚIE A COMUNITĂȚILOR EUROPENE
SÚDNY DVOR EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV
SODIŠČE EVROPSKIH SKUPNOSTI
EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

21 септември 1988 година*

„Национална правна уредба относно цените“

[...]

По дело 267/86

с предмет искане, отправено до Съда на основание член 177 от Договора за ЕИО от Vredegerecht (мирови съд) на кантон Беверен (Белгия), за постановяване във връзка с висящото пред тази юрисдикция дело между

Pascal Van Euycke, живеещ в Беверен,

и

ASPA NV, със седалище в Антверпен,

на преюдициално заключение за тълкуване на членове 59—66, 85, 86 и 95 от Договора за ЕИО.

СЪДЪТ,

състоящ се от: г-н G. Bosco, председател на състав, и.д. председател, г-н J. C. Moitinho de Almeida, председател на съдебен състав, г-н T. Koopmans, г-н U. Everling, г-н K. Bahlmann, г-н Y. Galmot, г-н C. N. Kakouris, г-н R. Joliet и г-н F. A. Schockweiler, съдии,

генерален адвокат: г-н G. F. Mancini,

секретар: г-жа D. Louterman, администратор,

като има предвид становищата, представени:

* Език на производството: нидерландски.

- за г-н Van Eyske, от адв. J. Cerfontaine, avocat към адвокатурата в Антверпен,
- за Кралство Белгия, от адв. G. Van Hecke и адв. K. Lenaerts, avocats, и от г-н R. Hooftaert и г-н R. Devuyver, в качеството на представители,
- За Комисията на Европейските общности, от г-н T. van Rijn, в качеството на представител, подпомаган от г-н R. Overhoff,

предвид доклада от съдебното заседание и вследствие на устната фаза на производството от 25 ноември 1987 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 28 април 1988 г.,

постанови настоящото

Решение

[...]

- 1 С акт от 28 октомври 1986 г., постъпил в Съда на 30 октомври същата година, Vrederegerecht (мировият съд) на кантон Беверен (Белгия) по силата на член 177 от Договора за ЕИО поставя три преюдициални въпроса, свързани с тълкуването на членове 59—66, 85, 86 и 95 от гореспоменатия договор, за да може да прецени съвместимостта с общностното право на национална правна уредба, по силата на която определена категория спестовни влогове се ползват от освобождаване от данък върху дохода, реализиран под формата на лихви по депозитите.
- 2 Тези въпроси са повдигнати в рамките на дело, заведено от г-н Van Eyske (наричан по-нататък „ищецът“) срещу акционерното дружество ASPA, белгийско финансово предприятие, като делото се отнася до лихвения процент по спестовен влог, който ищецът е имал намерение да открие в ASPA. От преписката е видно, че след като се запознава с практикуваната от ASPA реклама в областта на лихвените проценти по спестовните влогове, ищецът отива в това финансовото предприятие с цел да открие спестовен влог при обявените условия. Когато ASPA впоследствие го уведомява, че по силата на Кралски указ от 13 март 1986 г. е длъжно да приложи по-неизгодни условия от предлаганите в рекламата, ищецът завежда дело пред националната юрисдикция, с което иска да се признае, че ASPA не може да се позовава на споменатия кралски указ, за да обоснове промяна в своите условия по спестовни влогове, тъй като това постановление нарушава член 85 и сл. от Договора за ЕИО.

- 3 С оглед по-доброто разбиране на гореспоменатия кралски указ, той би трябвало да се постави в юридическия си и икономически контекст, който се характеризира с факта, че в Белгия отдавна съществува освобождаване от данъци на част от доходите от спестовни влогове, въведено по социални причини и с оглед да се насърчава спестяването, като условията и редът за това са уредени от член 19, точка 7 от Кодекса за подоходния данък.
- 4 Когато в началото на 80-те години все по-голям брой предприятия за привличане на спестявания въвеждат политика на високи лихвени проценти, белгийското правителство решава да ограничи обхвата на освобождаването от данъци и със Закона от 28 декември 1983 г. го подчинява на редица условия, които следва да се определят с кралски указ.
- 5 Кралският указ от 29 декември 1983 г., приет в изпълнение на горепосочения закон, по същество подчинява освобождаването от данъци на две условия: доходът от спестовните влогове е трябвало да съдържа, от една страна, основен лихвен процент, за който се е предвиждал таван, съответстващ на най-ниския среден лихвен процент, прилаган на въпросния пазар, и от друга страна, премия за доверие или растеж, която е можело да се определя свободно от всяко финансово предприятие.
- 6 Впоследствие ангажираните с паричната политика белгийски органи преценяват, че конкуренцията в областта на премиите за доверие или растеж е прекалено остра и противоречи на общата тенденция към понижаване на лихвените проценти, характеризираща другите финансови инструменти за спестяване. Тъй като според същите органи поддържането на високо равнище на лихвените проценти по спестовните влогове е водело до поддържането на също толкова високо равнище на лихвените проценти по кредитите, което има неблагоприятен ефект върху икономическата дейност на страната и публичния дълг, през септември 1985 г. Банковата комисия на Белгия отправя препоръка до финансовите предприятия за ограничаване на дохода от спестовните влогове. Тази препоръка довежда до сключването на 30 декември 1985 г. на споразумение за самодисциплина между банките, частните спестовни каси и публичните кредитни институции, с което максималният процент на този доход се определя на 7 %.
- 7 Тъй като това споразумение не се спазва от всички финансови предприятия, министърът на финансите избира режим, при който публичните власти определят пряко условията за гореспоменатото освобождаване от данък.
- 8 Този режим се въвежда с гореспоменатия кралски указ от 13 март 1986 г., който пряко определя максималната ставка както на основния лихвен процент, така и на премията за доверие или растеж.

- 9 В този контекст националната юрисдикция въз основа на общо искане на двете страни в спора по главното производство поставя на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Съвместим ли е с европейските правила за конкуренцията, така както са определени те в член 85 и сл. от Договора за ЕИО, въведеният с Кралски указ от 29 декември 1983 г. и потвърден с някои изменения от Кралски указ от 13 март 1986 г. законов режим за доходите, които могат да се изплащат от финансовите предприятия за приетите спестявания, режим, който — доколкото продължава под нормативна форма предшестващите го междубанкови споразумения или паралелни практики, предназначени за ограничаване на дохода от спестовните влогове — се изразява в задължително фиксиране на този/тези доход/доходи:

- а) като единен процент за всички участници на пазара,
- б) освен това като марж, който да се зачита от участниците на пазара при определянето на доходите,

под угрозата вложителите със спестовни влогове да загубят изцяло правото да ползват привилегирания данъчен режим, намиращ се в сила по отношение на обикновените спестовни влогове?

- 2) Само доколкото на първия въпрос, буква а) се отговори утвърдително, съвместимо ли е с европейските правила за конкуренцията, така както са определени те в член 85 и сл. от Договора за ЕИО, задължителното налагане не само на единен основен лихвен процент, заплащан от финансовите предприятия, но и на максимален марж на евентуалната премия за доверие и/или растеж, като е изключена каквато и да било друга форма на конкуренция в областта на привличане на влогове, под угрозата да се загуби правото на ползване на привилегирания данъчен режим, посочен в първия въпрос (член 1 от Кралски указ от 13 март 1986 г.)?
- 3) Дали предоставянето на данъчни облекчения, сред които пълното освобождаване от погасителното данъчно отчисление върху движимо имущество в полза на спестовните влогове единствено в белгийски франкове и във финансови предприятия със седалище в Белгия, не представлява дискриминация във вреда на подобни влогове, приети от финансови предприятия, които нямат седалище в Белгия или деноминирани в други валути или валутни инструменти, и следователно дали предоставянето на такива данъчни облекчения е съвместимо с разпоредбите на членове 59—66, както и на член 95 от Договора за ЕИО?“

- 10 По-подробно изложение на фактите в спора по главното производство, на националната нормативна рамка и на представените пред Съда съображения се съдържа в доклада от съдебното заседание. Тези елементи от преписката са представени по-долу само доколкото е необходимо с оглед разсъжденията на Съда.

По компетентността на Съда

- 11 Белгийското правителство твърди, на първо място, че отправеното от националната юрисдикция преюдициално запитване не е допустимо, тъй като редица елементи показват чисто фиктивния характер на спора по главното производство. На второ място, то твърди, че исканото в случая тълкуване на общностното право не може по никакъв начин да бъде релевантно за решаването на спора по главното производство. Всъщност Кралски указ от 13 март 1986 г. изобщо не възпрепятствал дружеството ASPA да приложи предишните си, по-изгодни за ищеца условия за спестяване и следователно по никакъв начин не бил включен в спора по главното производство.
- 12 В това отношение следва да се отбележи, че от посочените в акта за запитване фактически елементи не става ясно по очевиден начин, че действително става въпрос за фиктивен спор.
- 13 Относно втория аргумент на белгийското правителство е достатъчно да се припомни, че според постоянната практика на Съда, потвърдена с Решение от 12 юни 1986 г. (Bertini, 98, 162 и 258/85, Recueil, стр. 1893), националният съд с оглед на фактите по делото преценява необходимостта от задаване на преюдициален въпрос.
- 14 Поради тези мотиви следва да се пристъпи към разглеждане на въпросите, поставени от националната юрисдикция.

По първия и втория въпрос

- 15 Тези въпроси трябва да се схващат като целящи по същество да се установи дали национална законова или подзаконова разпоредба, според която правото на освобождаване от данък, предвидено в областта на подоходния данък в полза на получения доход от определена категория спестовни влогове, се предоставя само за влоговете, при които са спазени максималните лихвени проценти и премии, определени с подзаконов акт, е съвместима или не със задълженията на държавите членки, произтичащи от член 5 от Договора за ЕИО във връзка с член 3, буква е) и член 85 от същия договор.

- 16 В това отношение следва да се напомни, че сами по себе си членове 85 и 86 от Договора се отнасят единствено до поведението на предприятията и не визират законовите или подзаконови мерки, приети от държавите членки. От постоянната практика на Съда обаче произтича, че членове 85 и 86, тълкувани във връзка с член 5 от Договора, изискват от държавите членки да не приемат или запазват в сила мерки дори със законов или подзаконов характер, които могат да премахнат полезното действие на правилата за конкуренция, приложими към предприятията. По силата на същата съдебна практика такъв е случаят, когато държава членка налага или насърчава сключването на споразумения, противоречащи на член 85, или засилва последиците на такива споразумения, или пък отнема държавния характер на собствената си подзаконова уредба, като делегира на частни оператори отговорността да вземат решения за намеса в икономическата област.
- 17 Най-напред трябва да се отбележи, че според направените в акта за преюдициално запитване констатации преди въвеждането на разглежданата нормативна уредба са съществували междубанкови споразумения или съгласувани практики, предназначени да се ограничи доходът от спестовните влогове. Нито от тези констатации, нито от представените пред Съда становища е видно обаче, че въпросният подзаконов акт е бил насочен към налагане или насърчаване сключването на нови споразумения или въвеждането на нови практики. Ето защо, за да се прецени с оглед на определените в съдебната практика на Съда критерии действителният обхват на този подзаконов акт, следва да се разгледа единствено, от една страна, дали той може да се счита като насочен към засилване на последиците от предходните споразумения, и от друга страна, дали определени обстоятелства не са в състояние да го лишат от неговия характер на държавен нормативен акт.
- 18 По първия пункт е достатъчно да се отбележи, че според съдебната практика на Съда, за да се приеме, че даден нормативен акт цели да засили последиците от предходни споразумения, той трябва да се ограничава до това частично или изцяло да възпроизвежда елементите на сключените между икономическите оператори споразумения, като същевременно задължава или насърчава тези оператори да ги спазват. Макар пълното изгубване на ползването от намиращия се в сила привилегирован данъчен режим за спестовните влогове да представлява важен елемент за насърчаване на спазването на разглежданата нормативна уредба, от нито една констатация в акта за преюдициално запитване не е видно, че тази нормативна уредба се ограничава да потвърди както метода за ограничаване на дохода от депозити, така и равнището на максималните проценти, приети от предходните споразумения или практики. Националната юрисдикция трябва обаче да проучи този въпрос, ако счита, че в това отношение може да съществува съмнение.

- 19 Що се отнася до втория пункт, от въпросната нормативна уредба е видно, че държавните органи са си запазили правомощието сами да определят максималните проценти на доход от спестовните влогове и не са делегирали тази отговорност на никой частен оператор. При това положение тази нормативна уредба има държавен характер. Този характер не може да се поставя под съмнение единствено поради подчертаното от ищеца в главното производство обстоятелство, че от излагането на мотивите на Кралски указ от 13 март 1986 г. става ясно, че той е приет след съгласуване с представителите на асоциациите на кредитните предприятия.
- 20 Ето защо на първия и втория въпрос следва да се отговори в смисъл, че национална законова или подзаконова разпоредба, която ограничава правото на данъчно освобождаване, предвидено в областта на подоходния данък в полза на получения доход от определена категория спестовни влогове, единствено до влоговете, за които се спазват максималните лихвени проценти и премии, определени по подзаконов път, не е несъвместима със задълженията на държавите членки, произтичащи от член 5 от Договора за ЕИО във връзка с член 3, буква е) и член 85 от същия договор, под условието на евентуална проверка от националната юрисдикция дали въпросната разпоредба не се ограничава до това да потвърди както метода за ограничаване на дохода от депозитите, така и равнището на максималните проценти, приети от предходни споразумения или съгласувани практики.

По третия въпрос

- 21 С този въпрос националната юрисдикция цели да се установи дали национална законова или подзаконова разпоредба, по силата на която описаното по-горе освобождаване от данък се запазва само за спестовните влогове, открити в национална валута във финансови предприятия със седалище в съответната държава членка, е съвместима или не с членове 59—66 и 95 от Договора за ЕИО.
- 22 Що се отнася до това дали такава данъчна нормативна уредба, която засяга дохода от определена категория спестовни влогове, е съвместима или не с член 59 и сл. от Договора за ЕИО, уреждащи свободното движение на услуги, следва да се припомни, че по силата на член 61, параграф 2 от същия договор либерализацията на банковите услуги, свързани с движението на капитали, се осъществява успоредно с постепенното либерализиране на движението на капитали.
- 23 Откриването на спестовни влогове обаче е част от категорията движение на капитали, наречена, „откриване и поддържане на разплащателни или депозитни сметки и депозити, репатриране или използване на средствата по разплащателни или депозитни сметки в кредитни институции“, съдържаща се съответно в списък D от приложение I към Първа директива на Съвета от

11 май 1960 година за приложението на член 67 от Договора (ОВ 43, 12.7.1960 г., стр. 921) и в списък С от приложение I, заменен с Директива 86/566 на Съвета от 17 ноември 1986 година за изменение на Първа директива (ОВ L 332, стр. 22). Тези движения на капитали все още не са либерализирани.

- 24 Следователно в случая не може да има нарушение на разпоредбите на Договора за ЕИО, свързани със свободното движение на банковите услуги в областта на движението на капитали.
- 25 На последно място, що се отнася до приложимостта на член 95 от Договора за ЕИО към разглежданата данъчна нормативна уредба, достатъчно е да се отбележи, че забраната за налагане на дискриминационни или протекционистки вътрешни данъци, предвидена в този член, засяга единствено „стоките“ от други държави членки. Спестовните влогове в една или друга валута обаче попадат, както бе споменато по-горе, в приложното поле на член 61, параграф 2 и член 67 от Договора за ЕИО. Следователно те не представляват стоки по смисъла на член 95 от същия договор.
- 26 Ето защо на третия въпрос следва да се отговори, че национална законова или подзаконова разпоредба, която ограничава описаното по-горе данъчно освобождаване единствено до спестовните влогове в национална валута във финансови предприятия със седалище в съответната държава членка, не е несъвместима с членове 59—66 и 95 от Договора за ЕИО.

По съдебните разноски

- 27 Разходите, направени от Кралство Белгия и от Комисията на Европейските общности, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред националната юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения

СЪДЪТ,

произнасяйки се по въпросите, поставени му от Vredegerecht на кантон Беверен с акт от 28 октомври 1986 г., реши:

- 1) **Национална законова или подзаконова разпоредба, която ограничава правото на данъчно освобождаване, предвидено в областта на подоходния данък в полза на получения доход от определена категория спестовни влогове, единствено до влоговете,**

за които се спазват максималните лихвени проценти и премии, определени по подзаконов път, не е несъвместима със задълженията на държавите членки, произтичащи от член 5 от Договора за ЕИО във връзка с член 3, буква е) и член 85 от същия договор, под условието на евентуална проверка от националната юрисдикция дали въпросната разпоредба не се ограничава до това да потвърди както метода за ограничаване на дохода от депозитите, така и равнището на максималните проценти, приети от предходни споразумения или съгласувани практики.

- 2) Национална законова или подзаконова разпоредба, която ограничава описаното по-горе данъчно освобождаване единствено до спестовните влогове в национална валута във финансови предприятия със седалище в съответната държава членка, не е несъвместима с членове 59—66 и 95 от Договора за ЕИО.

Bosco

Moitinho de Almeida

Koopmans

Everling

Bahlmann

Galot

Kakouris

Joliot

Schockweiler

Обявено в открито съдебно заседание в Люксембург на 21 септември 1988 година.

Секретар

Председател

J.-G. Giraud

A. J. Mackenzie Stuart